

Ebelik Öğrencilerinin Anne Sütü Bankacılığına İlişkin Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi

Investigation of Midwifery Students' Knowledge Levels Regarding Breast Milk Banking

Cansu IŞIK¹ Neriman ÇAĞLAYAN KELEŞ² Büşra ŞEN³

ÖZ

Amaç: Bu çalışma bir kamu üniversitesinin ebelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin, anne sütü bankacılığına ilişkin bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla planlanmıştır. **Yöntem:** Tanımlayıcı türde olan araştırmanın örneklemini, 2018-19 öğretim yılında bir kamu üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi ebelik bölümü 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden araştırmaya katılmayı kabul eden 181 öğrenci oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ve “Anne Sütü Bankacılığına İlişkin Bilgi Düzeyi Formu” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, sayı, yüzdelik ile ki-kare testi kullanılmıştır. **Bulgular:** Öğrencilerin %50.8’ünün anne sütü bankacılığına ilişkin bilgisi yoktur. Türkiye’de anne sütü bankacılığının varlığını bilmeyenlerin oranı ise %77.9’dur. Süt bankalarından alınan sütlerle beslenen bebeklerde enfeksiyon gelişme riski yüksektir maddesini cevaplandırırken öğrencilerin %45.3’ü kararsız kalmıştır. Öğrencilerin %36.5’i süt bankasından süt almanın sosyal yönden problem teşkil edeceğini, %45.3’ü etik sorunlara yol açacağını düşünmektedir. Öğrencilerin %54.7’si Türkiye’de anne sütü bankacılığına ihtiyaç konusunda kararsız kalmışlardır. Sınıf derecesine göre anne sütü bankacılığını bilme açısından sınıflar arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır (p=0.00). **Sonuç:** Multidisipliner ekibin en önemli üyeleri olan ebelerin anne sütü bankacılığı hakkında doğru ve tam bilgiye sahip olmaları, anne ve anne adaylarını bu konuda yönlendirmeleri büyük önem arz etmektedir. Bu sebeple ebelik eğitiminde anne sütü bankacılığına ait güncel bilgilerin öğrenci ebelerle paylaşılması son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Anne sütü, anne sütü bankacılığı, ebelik

ABSTRACT

Aim: This study was planned to determine the level of knowledge of breastmilk students in midwifery department of a public university. **Methods:** The sample of the type of research is descriptive, a public university in the academic year 2018-19 Faculty of Health Sciences 1st, 2nd and 3rd grade students Midwifery has created 181 students who agreed to participate in the study. Data created by the researchers "Personal Information Form" and "Level of Information on Breast Milk Banking " were collected using. Data were analysed with mean, standart deviation, frequency, percentage and pearson chi square test. **Results:** 50.8% of the students don't have any knowledge about breastmilk banking. The ratio of those who don't know the existence of breastmilk banking in Turkey is 77.9%. Infants who're fed with milk taken from milk banks respond to the high risk of infection, while 45.3% of the students were undecided. 36.5% of the students think that buying milk from the milkbank will be a social problem and 45.3% think that it'll cause ethical problems. 54.7% of students were undecided about breastfeeding in Turkey needs to breastmilk banking. There was a significant positive difference between breastmilk banking and class grade (p = 0.00). **Conclusion:** It is very important that midwives, who're the most important members of the multidisciplinary team, have accurate and complete information about breastmilk banking and guide mothers and pregnant women in this regard. For this reason, it's very important to share the current knowledge of breastmilk banking with midwives in midwifery education.

Keywords: Breast Milk; breast milk banking; midwifery

Geliş Tarihi/Received: 19-12-2019 **Kabul Tarihi/Accepted:** 17-02-2020 **Çevrimiçi Yayın Tarihi/Available Online**

Date: 29-02-2020 ¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, mail:

cansu.isik@sbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3789-9051

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, mail:

nerimancaglayan.keles@sbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4607-2400

³Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İstanbul, mail:bursaseenn123@gmail.com

Sorumlu yazar/Correspondence: Arş. Gör. Cansu IŞIK, cansu.isik@sbu.edu.tr,

Cite this article as: Isik C, Caglayan Keles N, Sen B. Investigation of Midwifery Students' Knowledge Levels Regarding Breast Milk Banking *J Health Pro Res* 2020;2(1):23-29

*Araştırma 4. Uluslararası 5. Ulusal Ebelik Kongresinde, 6-9 Kasım 2019, Ankara’da sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Anne sütü, yaşamın ilk 6 ayında yenidoğanın ihtiyaçlarına cevap veren fizyolojik bir besindir. Anne sütünün yenidoğanın bağışıklık sistemini güçlendirerek, yenidoğanı gastrointestinal sistem hastalıkları, pnömoni, egzema, nekrotizan enterokolit, obezite, astım gibi alerjik reaksiyonlar ve diyabet gibi birçok hastalıktan koruduğu bildirilmektedir (1-4). Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization-WHO), Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (United Nations International Children's Emergency Fund- UNICEF), Amerikan Pediatri Akademisi (American Academy of Pediatrics-AAP), Amerikan Aile Hekimliği Akademisi (American Academy of Family Physicians-AAFP), Amerikan Obstetri ve Jinekoloji Cemiyeti (American College of Obstetricians and Gynecologists -ACOG), Tıp Emzirme Akademisi (Academy of Breastfeeding Medical-ABM) bebeklerin doğumdan itibaren ilk 6 ay süresince sadece anne sütü ile beslenmelerini ve ek gıdalara ancak yedinci aydan itibaren başlanmasını, emzirmenin bebek iki yaşına gelene kadar devam ettirilmesini önermektedir (2, 5). Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezi (Centers for Disease Control and Prevention-CDC)'nin 2018 raporuna göre; 2015 yılında doğan her 5 bebekten 4'ünü annesi (%83,2) emzirmeye başlamıştır. Bu yüzde çoğu annenin emzirmek istediğini ve bunu yapmaya çalıştığını göstermektedir. Annelerin %46,9'unun sadece 3 ay emzirdiği, 1 yılın sonunda bu oranın %35,9'a düştüğü bildirilmiştir (4). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2018 verilerine göre 2 yaş altı çocukların emzirme durumuna ilişkin bebek ve küçük çocukların beslenme göstergeleri yüzdelerle dağılımları incelendiğinde; 6 aya kadar sadece anne sütü alan bebeklerin oranı %41 olarak belirtilmiştir (6).

Bebek için sayısız yararı olan anne sütünden, her bebek istedik oranda yararlanamamaktadır. Bazen anne (annede HIV varlığı) veya bebek (prematürite, düşük emme refleksi, düşük doğum ağırlığı) kaynaklı sebeplerden emzirme sağlanamamaktadır. Bu durum bebeklerin bu mucizevi besinden mahrum kalmalarına neden olmaktadır. Anne sütü bankacılığı, farklı sebeplerden dolayı anne sütüyle beslenemeyen bebeklere anne sütünden mahrum kalmamaları adına çözüm kaynağı olmuştur (7, 8). Anne sütü bankaları anne sütünü toplar, tarar, saklar, işler ve dağıtır.

Bağışta bulunan annelerin önceliği kendi bebekleridir ve kendi bebeklerinin ihtiyaçlarının aşıldığı durumda süt bağıışı yapar. Donör anneler özenle seçilir ve HIV-1, HIV-2, insan T-hücreli lösemi virüsü 1 ve 2, hepatit B, hepatit C ve sifiliz gibi hastalıklar açısından titizlikle taranır. Anne sütü bankasındaki tüm süreçler (taşıma, depolama, işleme, havuzlama ve bakteri taraması gibi) standart algoritmaları takip etmektedir (9).

Avrupa Süt Bankası Birliği (European Milk Bank Association-EMBA)'nin bildirimine göre Avrupa'da 239 adet aktif, 15 adet planlanan anne sütü bankası bulunmaktadır. Türkiye'de ise 2 adet aktif olmayan anne sütü bankası bulunmaktadır (10). Türkiye'de 2011 yılında "Türk Anne Sütü Bankacılığı Modeli" standartlara uygun oluşturulmuştur. İslam dinindeki süt akrabalığı nedeniyle çıkan tartışmalar sonucunda Sağlık Bakanlığı bu modeli "Sütanne Merkezleri" şeklinde modifiye etmiştir (11).

Türkiye'de anne sütü bankacılığının işlevsiz olmasının sebebi olarak; dini, etik görüşler ve sağlık profesyonellerinin bu konuya ilişkin doğru ve yeterli bilgiye sahip olmamaları gösterilmektedir. Erenel ve arkadaşlarının sağlık personelinin anne sütü bankalarına ilişkin bilgi ve görüşlerinin belirlenmesine yönelik yaptıkları çok merkezli bir araştırmada; katılımcıların %72,1'inin anne sütü bankaları ile ilgili bilgi sahibi olmadığı belirtilmiştir (12). Ekşioglu ve arkadaşlarının annelerin anne sütü bankası hakkındaki görüşlerini inceledikleri bir araştırmada; annelerin anne sütü bankasından yararlanmak istememe nedeni incelenmiş; %62,2'si hastalık bulaşma riski, %37,8'inin dini açıdan uygun olmaması nedeni ile istemediklerini bildirmişlerdir (13).

Ebelerin ve ebe adaylarının anne sütü bankalarına dair yeterli ve doğru bilgiye sahip olmaları, bu bankaların işlevselliği ve sayısının artırılması için önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle lisans eğitimlerinden başlayarak, ebelik müfredatlarında anne sütü bankacılığına dair doğru ve güncel bilgilerin sunulması son derece önemlidir.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Amacı

Bir kamu üniversitesinin ebelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin, anne sütü bankacılığına ilişkin bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Tanımlayıcı ve analitik desende planlanan araştırma Nisan-Haziran 2019 tarihleri arasında yapıldı. Çalışmanın evrenini bir kamu üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü 1., 2. ve 3. Sınıfında öğrenim gören 240 öğrenci oluşturdu. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, çalışmaya katılmayı kabul eden 181 öğrenci örneklemi oluşturmuştur (Katılma Oranı: %75.4).

Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ve Anne Sütü Bankacılığına İlişkin Bilgi Düzeyi Formu ile yüzyüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Kişisel bilgi formu; yaş, sınıf, mezun olunan lise, lise okunan ülke, ekonomik durum, yaşamın geçirildiği yer, kiminle kalındığı gibi 7 sorudan oluşan sosyo-demografik bilgilerin yer aldığı sorulardan oluşmaktadır. Anne Sütü Bankacılığına İlişkin Bilgi Düzeyi Formu ise anne sütü bankacılığını bilme, bilgi kaynağı ve Türkiye'deki anne sütü bankacılığını bilme gibi 3 soru ve katılıyorum-katılmıyorum-kararsızım cevaplarından oluşan doğru-yanlış ifadelerin yer aldığı 13 sorudan oluşmaktadır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce araştırmanın yapılacağı kamu üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı ve Ebelik Bölüm Başkanlığından yazılı izinler alınmıştır. Araştırmaya dahil edilen öğrencilere araştırma hakkında bilgi verildikten sonra öğrencilerin sözel izinleri alındı. Araştırmaya katılacak öğrencilere, bireysel bilgilerin gizli kalacağı konusunda açıklama yapıp "gizlilik ilkesine" uyulmuştur.

Verilerin Analizi

Veriler, SPSS 17.0 paket programı kullanılarak analiz edildi. Verilerin dağılımı Kolmogorov Smirnov testi ile değerlendirildi. Tanımlayıcı istatistiksel analizlerinden sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma ile hesaplandı. Değişkenler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde Ki-kare Testi kullanılmış olup, istatistiksel önemlilik düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sadece bir kamu üniversitesinin ebelik bölümünde yürütülmesi, tek merkezden

verilerin toplanması araştırmanın sınırlı yönüdür. Bu nedenle bulgular Türkiye'deki tüm Ebelik bölümü öğrencileri için genellenemez.

Bulgular

Tabloda verilmemekle birlikte, çalışmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri incelenmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması 20.30 ± 1.67 (min:18, max 35) olarak belirlendi. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%59.7) Anadolu Lisesi, %12.7'sinin Sağlık Meslek Lisesi mezunu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %33.7'si 1. sınıf, %33.1'i 2. ve 3. sınıftır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun %92.8'inin liseyi Türkiye'de okuduğu, %38.7'sinin büyükşehirde yaşadığı, %74'nün gelirinin giderine denk olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %50.8'inin anne sütü bankacılığına ilişkin bilgisinin olmadığı belirlenmiştir.

Anne sütü bankacılığına ilişkin bilgisi olanların ise bilgi kaynakları sırası ile; %48.3 okul/dersler, %32.6 sosyal medya, %11.2 staja çıkılan klinikteki ebe/hemşire, %4.5 kongre/seminer, %2.2 bilimsel literatür, %1.1 staja çıkılan klinikteki hekim olarak belirtilmiştir (Tablo-1).

Tablo 1. Anne Sütü Bankası Hakkında Bilgi Sahibi Olanların Bilgi Kaynakları (N=89)

	n	%
Okul/Dersler	43	48.3
Staja Çıktığım Klinikteki Ebe/Hemşireden	10	11.2
Staja Çıktığım Klinikteki Hekimden	1	1.1
Sosyal Medyadan	29	32.6
Kongre/Seminerden	4	4.5
Bilimsel Literatürden	2	2.2
Toplam	89	100

Öğrencilerin büyük çoğunluğu (%77.9) Türkiye'de anne sütü bankacılığının olup olmadığını bilmemektedir (Tablo-2).

Tablo 2. Türkiye'de Anne Sütü Bankasının Varlığını Bilme (N=181)

	n	%
Var	15	8.3
Yok	25	13.8
Bilmiyorum	141	77.9
Toplam	181	100.0

Tablo-3'de öğrencilerin anne sütü bankacılığına ilişkin ifadelerine verdikleri yanıtların dağılımlarına yer verilmiştir.

Öğrencilerin %24.3'ü "Süt bankalarından alınan sütlerle beslenen bebeklerde enfeksiyon gelişme riski yüksektir" ifadesine katılmadıklarını belirterek doğru yanıtlamışlardır. "Süt bankasından alınan sütlerin immünolojik yararı mamadan daha azdır" ifadesine öğrencilerin %64.6'sı katılmadıklarını belirterek doğru cevaplamışlardır. Öğrencilerin %32.0'si anne sütü bankasından alınan sütlerin güvenilir olduğunu belirtmişlerdir. "Anne sütü bankasından alınan sütlerde cytomegalovirus (CMV) veya HIV gibi virüslerin bulaşma riski vardır" ifadesine öğrencilerin %23.8'si, "Süt bankasından alınan sütler bebekte alerjik reaksiyon gelişme riskini artırır" ifadesine ise öğrencilerin yalnızca %13.8'si doğru yanıt vermişlerdir. Bu oran öğrencilerin bu konudaki bilgi eksikliğine dikkat çekmektedir. "Süt bankasından süt almak sosyal yönden problem teşkil eder." İfadesine öğrencilerin %28.2'si doğru yanıt verirken; "Süt bankasından süt almak dini yönden problem teşkil eder." ifadesine %45.3'ü doğru yanıt vermiştir.

"Herhangi bir sebepten emziremeyen annelere banka sütünü öneririm" ifadesine öğrencilerin %45.7'si doğru yanıt vermiştir. Öğrencilerin %45.3'ü gibi büyük oranının anne sütü bankacılığının etik sorunlara açacağını düşünmektedir. Öğrencilerin %34.3'ü Türkiye'de anne sütü bankacılığına ihtiyaç olduğunu düşünürken, büyük oranı (%54.7'si) kararsız kalmıştır. "Klinikte eğitim verdiğim annelere süt bağış/alımı konusunda bilgi veririm" ifadesine doğru yanıt verenlerin oranı %37.0 iken; "Bebeğin mamayla beslenmesindenense banka sütüyle beslenmesini tercih ederim" ifadesine doğru yanıt veren öğrencilerin oranı %40.9'dur. Anne sütü bankacılığının ülkemizde uygulanmasını isteyen öğrencilerin oranı %41.4 iken; öğrencilerin %45.9'u kararsız kalmıştır (Tablo-3) Öğrencilerin sınıf derecesine göre anne sütü bankacılığını bilme durumları incelendiğinde, sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (p=0.00) (Tablo-4).

Tablo-3: Öğrencilerin Anne Sütü Bankacılığına İlişkin İfadelere Verdikleri Yanıtların Dağılımı (N=181)

İfadeler	Katılıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım	
	n	%	n	%	n	%
1. Süt bankalarından alınan sütlerle beslenen bebeklerde enfeksiyon gelişme riski yüksektir.	55	30.4	44	24.3*	82	45.3
2. Süt bankasından alınan sütlerin immünolojik yararı mamadan daha azdır.	22	12.2	117	64.6*	42	23.2
3. Anne sütü bankasından alınan sütler güvenilirdir.	58	32.0*	26	14.4	97	53.6
4. Anne sütü bankasından alınan sütlerde cytomegalovirus (CMV) veya HIV gibi virüslerin bulaşma riski vardır.	69	38.1	43	23.8*	69	38.1
5. Süt bankasından alınan sütler bebekte alerjik reaksiyon gelişme riskini artırır.	78	43.1	25	13.8*	78	43.1
6. Süt bankasından süt almak sosyal yönden problem teşkil eder.	66	36.5	51	28.2*	64	35.4
7. Süt bankasından süt almak dini yönden problem teşkil eder.	40	22.1	82	45.3*	59	32.6
8. Herhangi bir sebepten emziremeyen annelere banka sütünü öneririm.	86	47.5*	19	10.5	76	42.0
9. Anne sütü bankacılığı etik sorunlara yol açabilir.	82	45.3	32	17.7*	67	37.0
10. Türkiye'de anne sütü bankacılığına ihtiyaç vardır.	62	34.3*	20	11.0	99	54.7
11. Klinikte eğitim verdiğim annelere süt bağış/alımı konusunda bilgi veririm.	67	37.0*	40	22.1	74	40.9
12. Bebeğin mamayla beslenmesindenense banka sütüyle beslenmesini tercih ederim.	74	40.9*	17	9.4	90	49.7
13. Anne sütü bankacılığının ülkemizde uygulanmasını isterim.	75	41.4*	23	12.7	83	45.9

*Soruyu doğru yanıtlayan öğrencilerin yüzdeliğidir.

Tablo 4. Sınıf Derecelerine Göre Öğrencilerin Anne Sütü Bankacılığı Hakkındaki Bilgi Durumlarının Dağılımı

Gruplar	Anne Sütü Bankacılığı Hakkında Bilgi				Toplam (N - %)	p*
	Evet (n- %)		Hayır (n - %)			
Sınıflar	1. Sınıf	15 %8.3	46 %25.4	61 %33.7	.000	
	2. sınıf	24 %13.3	36 %19.9	60 %33.1		
	3. sınıf	42 %23.2	18 %9.9	60 %33.1		

*Chi-square test

Tartışma

Bu araştırmanın temel amacı, anne sütü bankacılığı ile ilgili öğrencilerin bilgi düzeylerini incelemektir. Araştırmamızda öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%50.8'i) anne sütü bankacılığıyla ilgili bilgisi olmadığı saptanmıştır. Anne sütü bankacılığına ilişkin bilgisi olanların ise bilgi kaynakları sırası ile; %48.3 okul/dersler, %32.6 sosyal medya, %11.2 staja çıkılan klinikteki ebe/hemşire, %4.5 kongre/seminer, %2.2 bilimsel literatür, %1.1 staja çıkılan klinikteki hekim olarak belirtilmiştir (Tablo-1). Farklı örneklem gruplarında yapılan araştırmalarda; anne sütü bankacılığına dair başlıca bilgi kaynağı; medya ve basın yayın organı olarak belirtilmiştir (14-17). Öğrencilerin anne sütü bankacılığına dair bilgi kaynaklarının başlıca okul/dersler ve sosyal medya olması, anne sütü bankacılığıyla ilgili farkındalığın olduğunu göstermektedir. Günümüzde sosyal medyanın anne sütüyle ilgili olan paylaşımları artmış ve bu konuya ayrı bir önem verilmiştir (18, 19).

Araştırmamızda öğrencilerin anne sütü bankacılığını sağlık personelinin duyma oranı düşüktür ve bu oran sağlık çalışanlarının bu kapsamda bilgi açığı olduğunu gösterir niteliktedir. Ekşioğlu ve arkadaşlarının annelerin süt bankası hakkındaki görüşlerini inceledikleri bir araştırmada; anne sütü bankacılığını annelerin %14.3'ü gibi düşük bir oranının sağlık personelinin duyduğunu ve bu konuda sağlık personelinin bilgi açığı olduğu sonucuna varmışlardır. Bu araştırma çalışmamızı destekler niteliktedir (13).

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%77.9'u) Türkiye'de anne sütü bankasının varlığını bilmemektedir (Tablo-2). Avrupa Süt Bankası Birliği (European Milk Bank Association-EMBA)'nin bildirimine göre Türkiye'de 2 adet aktif olmayan anne sütü bankası vardır (10). Anne sütü bankalarının

çeşitli nedenlerle (dini, etik, sosyal vb) aktif hale getirilmemesi, bu konuyla ilgili farkındalığın ve yayınların az olması bilgi eksikliğinin nedeni olarak düşünülebilir.

Literatürde bağış yapan annelerin serolojik testlerden geçirildiği ve uygun niteliklere sahip annelerin sütlerinin periyodik olarak kabul edildiği belirtilmektedir. Emzirme danışmanları ve hemşireler tarafından; yazılı ve sözlü süt sağma, saklama, toplama, ulaştırma basamakları ve uyulması gereken kuralların olduğu eğitim verilmektedir. Ayrıca bağışçılara sağım sırasında göğüs ve el hijyenine dikkat etmelerinin önemi de anlatılmaktadır. Bağışçıların bağışladıkları sütlerin üzerine bağışçının adı, soyadı, sağılma tarih ve saatini içeren bilgiler etiketlenmektedir. Bu sayede anne sütü bankalarından temin edilen sütlerin güvenliği sağlanmaktadır (20-22). Araştırmamızda öğrencilerin anne sütü bankacılığına ilişkin görüşleri incelendiğinde; "Anne sütü bankasından alınan sütlerde cytomegalovirus (CMV) veya HIV gibi virüslerin bulaşma riski vardır." ifadesine %38,1'i yanlış yanıt vermiştir. "Anne sütü bankasından alınan sütler güvenilirdir." maddesini öğrencilerin %53,6'sı kararsız olarak cevaplamışlardır (Tablo-3). Bu ifadelerden de yola çıkarak, öğrencilere anne sütü bankasından temin edilen sütlerin hangi aşamalardan geçtiğinin bilgisi doğru ve güncel kaynaklardan sunulmalı, bilgi eksikliği giderilmelidir.

Öğrencilerin %64.6'sı "Süt bankasından alınan sütlerin immünolojik yararı mamadan daha azdır." ifadesine "katılmıyorum" diyerek doğru yanıt vermişlerdir. "Süt bankasından alınan sütlerin immünolojik yararı mamadan daha azdır." ifadesine öğrencilerin %64.6'sı "katılmıyorum" diyerek doğru yanıt vermişlerdir (Tablo-3). Araştırmamızla benzer şekilde Erenel ve arkadaşlarının sağlık personelinin anne sütü bankalarına ilişkin bilgi

ve görüşlerinin belirlenmesine yönelik çok merkezli yaptıkları bir çalışmada katılımcıların %34,4'ü "Süt bankalarından alınan sütlerle beslenen bebeklerde enfeksiyon gelişme riski yüksektir." ifadesinin "yanlış" olduğunu belirterek doğru yanıtı vermişlerdir. Yine aynı çalışmada "Süt bankasından alınan sütlerin immünolojik yararı mamadan daha azdır." ifadesine katılımcıların %65,6'sı "yanlış olduğunu belirterek, doğru yanıtı vermişlerdir (12).

Öğrencilerin büyük bir kısmı (%45,3) anne sütü bankacılığının etik sorunlara yol açacağını düşünürken, %36,5'i süt bankasından alınan sütlerin sosyal yönden sorun teşkil edeceğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %45,9'u anne sütü bankacılığının ülkemizde uygulanmasını konusunda kararsız kalmışlardır (Tablo-3). Lam ve arkadaşları Avustralya yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde anne sütü bankacılığına dair güncel görüş ve uygulamaları inceledikleri bir araştırmada; hemşire/ebelerin %71'inin ve doktorların %52,2'sinin anne sütü bankalarının kurulmasını istediklerini bildirmişlerdir (23). Bizim araştırmamızda anne sütü bankacılığının ülkemizde uygulanması konusundaki kararsızlığın nedeni öğrencilerin anne sütü bankacılığının etik ve sosyal yönden sorun teşkil edeceğini belirtmeleri düşünülmektedir.

Öğrencilerin sınıf derecesine göre anne sütü bankacılığını bilme durumları incelendiğinde, sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p=0,00$) (Tablo-4). Mesleki bilimsel faaliyetlere katılım, klinikte geçirilen süre ve mesleki farkındalığın artmasının, bu farkın ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Sonuç

Anne sütü bebek için mucizevi bir besin olmasına karşın, her bebek çeşitli sebepler nedeniyle anne sütünden aynı oranda yararlanamamaktadır. Multidisipliner ekibin en önemli üyelerinden biri olan ebeler, bireylerin hayata sağlıklı başlamaları konusunda kilit kişilerdir. Bu nedenle ebelerin çeşitli sebepler nedeniyle anne sütünden mahrum kalan bebekler için annelere anne sütü bankalarının önermesi, anne sütü ile beslenme konusunda çözüm yolu olacaktır. Ebelerin annelere bu konuda destekte bulunabilmesi için anne sütü bankacılığıyla ilgili doğru ve güncel bilgilere sahip olması önemlidir. Araştırmamız sonucunda, öğrenci ebelerin anne sütü bankacılığına ilişkin bilgi düzeylerinin düşük

olduğu ve birçok konuda kararsızlıkları olduğu saptanmıştır. Bu nedenle ebelik lisans ve lisansüstü eğitimlerinde anne sütü bankacılığı hakkında doğru ve güncel bilgilerin paylaşılması, bilgi eksikliklerinin giderilmesinde ve Türkiye'de inaktif olan anne sütü bankalarının aktif hale gelmesinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

1. Schack-Nielsen L, Michaelsen KF. Breast feeding and future health. *Curr Opin Clin Nutr Metab Care* 2006;9(3):289-296.
2. WHO, Guidelines on Optimal feeding of low birth weight infants in low-and middle-income countries, 2011. (Erişim Tarihi: 13.11.2019).https://www.who.int/maternal_child_adolescent/documents/infant_feeding_low_bw/en/
3. Irmak N. Anne Sütünün Önemi ve İlk 6 Ay Sadece Anne Sütü Vermeyi Etkileyen Unsurlar. *Jour Turk Fam Phy* 2016; 07 (2): 27-31.
4. Center for Disease Control and Prevention. CDC Releases 2018 Breastfeeding Report Card, August 20, 2018.(Erişim Tarihi: 10.11.2019).<https://www.cdc.gov/media/releases/2018/p0820-breastfeeding-report-card.html>
5. WHO/UNICEF, Emzirmenin korunması, özendirilmesi ve desteklenmesi. Ankara, Ajans, Türk Matbaacılık, 2009,10-12.
6. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, Çocuk ve Kadınların Beslenme Durumu-11, 2018.
7. Büyükcan T. Anne sütü bankacılığı ve çeşitli ülke uygulamaları. *Türkiye Büyük Millet Meclisi Aylık Bülteni*, 2013; 189: 28-30.
8. Sürmeli Y., Yılmaz DV. Dünya'da ve Türkiye'de Anne Sütü Bankacılığı Ve Hemşirelik. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*. 2018; 14: 114-127.
9. Haiden N, Ziegler EE. Human Milk Banking. *Ann Nutr Metab* 2016; 69(2): 8–15.
10. EMBA - European Milk Bank Association. (Erişim Tarihi: 13.12.2019) <https://europeanmilkbanking.com/map/>
11. Yokmaç-Çelik N, Çelik S. Milk Banking in Turkey: Review. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics*, 2014; 22(1): 33-37.

12. Erenel AŞ, Toprak FÜ, Gölbaşı Z, Aksu SP, Gürcüoğlu EA, Uçar T, Vural G. Sağlık Personelinin Anne Sütü Bankalarına İlişkin Bilgi ve Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Çok Merkezli Bir Çalışma. *GMJ* 2017; 28: 107-111.
13. Ekşioğlu A, Yeşil Y, Turfan EÇ. Annelerin süt bankası hakkındaki görüşleri: İzmir örneği. *Türk Ped Arş* 2015; 50: 83-89.
14. Smith J. Mothers' milk and markets. *Australian Feminist Studies* 2004; 19: 369-379.
15. Koç GI, Tezcan S. Gebelerin emzirmeye ilişkin tutumları ve emzirme tutumunu etkileyen bazı faktörler. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2005; 1-13.
16. İnanç BB. 15-49 Yaş Arası Annelerin Anne Sütü İle İlgili Uygulamaları ve Etki Eden Faktörler. *Türk Aile Hek Derg* 2013; 17: 51-55.
17. Ünsür EK, Gündoğan BD, Ünsür MT. Emziren Annelerin Emzirme İle İlgili Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Euras J Fam Med* 2014; 3: 33-40.
18. Akre JE, Gribble KD, Minchin M. Milk sharing: from private practice to Public pursuit. *Int Breastfeed J* 2011; 6:1-3.
19. Thorley V. Mothers' experiences of sharing breastfeeding or breastmilk, part 2: the early 21st century. *Nursing Reports* 2012; 2: 9-18.
20. Gibbins S, Wong SE, Unger S, O'Conner D. Donor human milk for preterm infants: Practice considerations. *Journal of Neonatal Nursing* 2013; 19: 175-181.
21. Gribble KD. Peer-to-peer Milk Donors' and Recipients' Experiences and Perceptions of Donor Milk Banks. *Journal of Obstetric, Gynecologic And Neonatal Nursing*, 2013; 42(4): 451-461.
22. Kadıoğlu M, Şahin NH. Anne Sütü Bağışı: Türkiye'deki Durum. *HSP* 2014;1(2):102-114.
23. Lam EY, Kecskés Z, Abdel-Latif ME. Breast Milk Banking: Current Opinion and Practice In Australian Neonatal Intensive Care Units. *Journal of Paediatrics and Child Health* 2012; 48(9): 833-839.